

बैजनाथ गाउँपालिका

आपाङ्गता भएका व्यक्तिको परिचय-पत्र वितर

कार्यविधि, २०७५

= २०८५/९०/१४३/मान्दु/१०८

बैजनाथ गाउँपालिका

गाउँ कार्यपालिकाको कार्यालय

वनकटवा, बाँके

५ नं. प्रदेश, नेपाल

अपाइंगता भएका व्यक्तिको परिचय-पत्र वितरण कार्यविधि, २०७४

नेपालको सविधान, अपाइंगता भएका व्यक्तिको अधिकार सम्बन्धि ऐन, २०७४ तथा संयुक्त राष्ट्र
सदस्य सहित गरी नेपाल सरकारले हस्ताक्षर समेत गरिसकेको अपाइंगता भएका व्यक्तिको अधिकार
सम्बन्धी महासन्धि २००६ (Convention on the Rights of Persons with Disabilities
(CRPD) को उद्देश्य, मर्म र आवाना बमोजिम अपाइंगता भएका व्यक्तिहरूको परिचय-पत्र वितरण
देखि बनाउन बाँचनिय भएकोले, अपाइंगता भएका व्यक्तिको अधिकार सम्बन्धि ऐन, २०७४
ले दिएको अधिकार प्रयोग गरी बैजनाथ गाउँपालिकाले यो कार्यविधि जारी गरेको छ।

परिच्छेद १

प्रारम्भिक

१) दोषको नाम र प्रारम्भ: (१) यस कार्यविधिको नाम "अपाइंगता भएका व्यक्तिको परिचय-पत्र वितरण कार्यविधि, २०७५" रहेको छ।

२) यो कार्यविधि तुरुन्त प्रारम्भ हुनेछ।

३) वार्ताबापा: विषय वा प्रसङ्गले अर्को अर्थ नलागेमा यस कार्यविधिमा:

३१) "ऐन" भन्नाले अपाइंगता भएका व्यक्तिहरूको अधिकार सम्बन्धी ऐन, २०७४ (पहिलो संशोधन २०७५ समेत) सम्झनु पर्दछ।

३२) "नियमावली" भन्नाले अपाइंगता भएका व्यक्तिको अधिकार सम्बन्धी ऐन २०७४ अनुसार बन्ने नियमावली सम्झनु पर्दछ।

३३) "स्थानीय तह" भन्नाले बैजनाथ गाउँपालिका सम्झनु पर्दछ।

३४) "वडा कार्यालय" भन्नाले बैजनाथ गाउँपालिकाका वडा कार्यालय सम्झनु पर्दछ।

३५) "समन्वय समिति" भन्नाले अपाइंगता भएका व्यक्तिको अधिकार सम्बन्धी ऐन, २०७४ (पहिलो संशोधन २०७५) को दफा ४२ बमोजिमको बैजनाथ गाउँपालिकाको स्थानीय समन्वय समिति सम्झनु पर्दछ।

परिच्छेद-२

उद्देश्य, मापदण्ड

३६) उद्देश्य: यस कार्यविधिको उद्देश्य देहाय बमोजिम रहेका छन्:

३७) विभिन्न प्रकारका अपाइंगता भएका नेपाली नागरिकहरूको पहिचान गरी उनीहरुलाई सेवा सुविधामा पहुँच स्थापित गर्न, त्यस्ता सेवा सुविधाहरूको लागि योजना निर्माण गर्न र स्थानीय तह देखि नै विभिन्न प्रकृतिका अपाइंगता भएका व्यक्तिहरूको वर्गीकृत लगत राख्न सहज बुल्याउने

३८) अपाइंगता भएका व्यक्तिको अधिकार सम्बन्धी ऐन र अपाइंगता भएका व्यक्तिको अधिकार सम्बन्धी अन्तर्राष्ट्रिय महासन्धि २००६ (CRPD) मा नेपाल सरकारले जनाएको प्रतिबद्धता

३९) अपाइंगता भएका व्यक्तिको अधिकार सम्बन्धी ऐन र अपाइंगता भएका व्यक्तिको अधिकार सम्बन्धी अन्तर्राष्ट्रिय महासन्धि २००६ (CRPD) मा नेपाल सरकारले जनाएको प्रतिबद्धता

बमोजिम अपाइगता भएका व्यक्तिलाई प्राथमिकताको आधारमा सेवा सुविधाहरु उपलब्ध गराउन सहज बनाउने ।

(ग) अपाइगताको प्रकृति, वर्गीकरण र अवस्थाका आधारमा अपाइगता भएका व्यक्तिले पाउने सेवा, सुविधा र अवसरको प्राथमिकीकरण गर्न सहयोग गर्ने ।

४. परिचय-पत्र वितरणका मापदण्ड देहाय बमोजिम रहेका छन् :

अपाइगता भएका व्यक्तिको अधिकार सम्बन्धी ऐनको अनुसूचीमा प्रकृतिका आधारमा अपाइगतालाई १० (दश) प्रकारमा वर्गीकरण गरिएको छ । अपाइगता भएका व्यक्तिको अधिकार सम्बन्धी ऐनको अनुसूचीमा उल्लेखित गम्भीरता आधारमा गरिएको अपाइगताको वर्गीकरण गरी देहायका घार समूहका परिचय-पत्र वितरण गरिनेछ :

(क) पूर्ण अशक्त अपाइगता:

तल उल्लेखित अवस्थाका व्यक्तिलाई 'क' बर्गको परिचयपत्र उपलब्ध गराइनेछ जुन रातो रुग्नको पूऱ्ठभूमिना जारी गरिनेछ ।

१. व्यक्तिको शारीरिक, मानसिक वा इन्द्रिय सम्बन्धी प्रणालीहरुमा भएको क्षति र यसले ल्याएको कार्यगत विचलनको अवस्था असाध्य गम्भीर भई अरुको सहयोग लिएर पनि दैनिक जीवन सम्पादन गर्न असाध्यै कठिन हुने व्यक्ति,
२. सामाजिक अन्दा सामाजिक दैनिक क्रियाकलापहरु पनि स्वयं गर्ने नस्कने र अन्य व्यक्तिको सहयोग आवश्यक पर्ने, तीव्र बौद्धिक अपाइगता भएका व्यक्तिलहरु, तीव्र रूपमा अटिज्ञ प्रभावित व्यक्ति, पूर्ण रूपमा अवणाईटिविहिन व्यक्तिलहरु,

३. दुइ वा सोभन्दा बढी प्रकृतिका शारीरिक, मानसिक वा इन्द्रिय सम्बन्धी क्षति भई सबैजसो दैनिक क्रियाकलापहरू अन्य व्यक्तिकै सहयोगमा गर्नुपर्ने अवस्थाका व्यक्तिलहरु,
४. निरन्तर रुपमा सधन हेरचाह (स्याहार सुसार) को आवश्यक परिहने शारीरिक अपाइगता भएका व्यक्ति वा मनोसामाजिक अपाइगता भएका व्यक्तिलहरु ।

(ख) अति अशक्त अपाइगता:

तल उल्लेखित अवस्थाका व्यक्तिलाई 'ख' बर्गको परिचयपत्र उपलब्ध गराइनेछ जुन निलो पूऱ्ठभूमिना जारी गरिनेछ ।

१. शारीरिक, मानसिक वा इन्द्रिय सम्बन्धी क्षति वा विचलन भएतापनि निरन्तर वा अधिकांश समय सहयोगी दोभाषे वा मानव पथप्रदर्शक आदिको सहयोगमा आफ्नो दैनिक क्रियाकलापहरु लगायत हिड्डल र सचार गर्ने कठिनाइ हुने व्यक्तिलहरु,
२. मष्टिस्क पक्षघात, मेरुदण्डमा चोटपटक वा पक्षघात, हेमोफिलिया, मांशपेशी सम्बन्धी सम्बन्धी वा विचलन लगायत अन्य विक्षिन्न कारणले शरीरको ढाड, हात, गोडा, कम्मर आदिले काम गर्ने नसकी दैनिक आवागमनको लागि हविलचियर पंयोग गर्नुपर्ने अवस्थाका व्यक्तिलहरु ।

लिखितहरु

निलो

लिलिया

लिलिया

३. दुवै हात कुमदेखि वा पाखुरादेखि मुनी पुरे नचल्ने वा गुमाएका, विभिन्न कारणले दुवै हात र गोडा गुमाएका वा नचल्ने, कम्मरभन्दा मुनिको माग गुमाएका वा नचल्ने, दुवै गोडा पूर्ण क्रियाशील भई बैसाखीको प्रयोग गर्न व्यक्तिहरु,

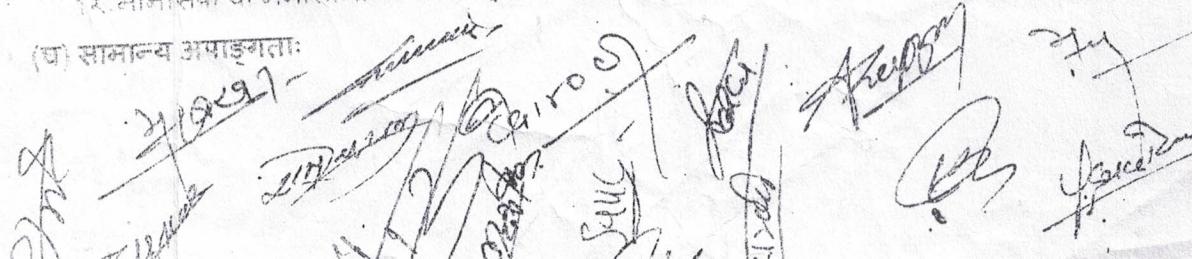
४. दृष्टिविहिन र पूर्ण दृष्टिविहीनको परिभाषा अन्तर्गत पर्न व्यक्तिहरु,
५. संचारको लागि निरन्तर दोभाषे आवश्यक पर्न पूर्ण रूपमा कान सुन्न नसक्ने (बहिरा), दैनिक जीवनका क्रियाकलापहरु स्वयं गर्न नसक्ने, सिकाइमा समस्या भएका बौद्धिक अपाङ्गता वा अटिजम भएका व्यक्तिहरु, निरन्तर अरुको सहयोग लिहरहनुपर्न बहुअपाङ्गता भएका व्यक्तिहरु।

(ग) नाथवास अपाङ्गता:

नल उल्लेखित अवस्थाका व्यक्तिहरुलाई 'ग' वर्गको परिचयपत्र उपलब्ध गराइनेछ पहेलो पृष्ठभूमिमा जारी गरिनेछ।

१. कृत्रिम अङ्ग, क्यालीपर, विशेष प्रकारका जुत्ता जस्ता सहायक सामग्रीको प्रयोगबाट सामान्य हिँडुल लगायत दैनिक जीवनका क्रियाकलापहरु स्वयं गर्न सक्ने,
२. विभिन्न कारणले घुँडामुनिको अङ्गमा मात्र प्रभाव परेको तर सहायक सामग्रीको प्रयोग नगरी पनि सामान्य हिँडुल गर्न सक्ने,
३. कुम वा पाखुरा भन्दा मुनी एक हात गुमाएका वा हात नचल्ने वा हातले गर्न काम गर्न नसक्ने,
४. दुवै हातको हत्तेलाभन्दा मुनिका कम्तीमा बूढी औंला र चोरी औंला गुमाएका,
५. दुवै गोडाको कुरुच्चाभन्दा मुनिको भाग नभएका तर सामान्य हिँडुल गर्न सक्ने,
६. मेरुदण्डमा समस्या भई ढाँड कुप्रिएको,
७. सिकाइमा ढिलाइ भएका दैनिक क्रियाकलाप स्वयं गर्न सक्ने बौद्धिक अपाङ्गता र अटिजम भएका व्यक्तिहरु,
८. श्रवणयन्त्रको प्रयोगबाट वा ठूलो आवाज मात्र सुन्नसक्ने सुस्तश्ववण व्यक्तिहरु
९. शल्यक्रियाबाट स्वरयन्त्र झिकी घाँटीको नलीबाट मात्र बोल्नुपर्न अवस्था भएका व्यक्तिहरु
१०. ओठ तालु फाटेको कारण बोली अस्पष्ट भएका व्यक्तिहरु,
११. बोल्दा अडिकिने, शब्द वा अक्षर दोहोर्याउने समस्या तीव्र भएका भक्तको व्यक्तिहरु,
१२. तीन फिट अन्दा मुनिका होचापुड्का व्यक्तिहरु,
१३. चस्ना र श्रवणयन्त्र दुवै प्रयोग गर्ने श्रवणदृष्टिविहिन व्यक्तिहरु, लेन्स वा म्यार्नीफायरको प्रयोगबाट मात्र पढन सक्ने न्यून दृष्टियुक्त व्यक्तिहरु,
१४. अनुदर्शीय रक्ततशाव (हेमोफेलिया) सम्बन्धी समस्या भई दैनिक हिँडुलमा कठिनाइ हुने व्यक्तिहरु,
१५. मानसिक वा मनोसामाजिक अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरु।

(घ) सामान्य अपाङ्गता:

तल उल्लेखित भवस्थाका व्यक्तिहरुलाई 'घ' बर्गको परिचयपत्र उपलब्ध गराइनेछ जुन सेतो पृष्ठभूमिमा जारी गरिनेछ ।

०. शारीरिक, मानसिक वा इन्द्रिय सम्बन्धी सामान्य विचलन भएका तर दैनिक जीवनका क्रियाकलापहरु स्वयम सम्पादन गर्न सक्ने
२. हात वा खुद्दा केही छोटो भएका, एक हातको हत्केला भन्दा मुनी नचल्ने वा गुमाएका, एक हातको हत्केलाभन्दा मुनिका कम्तीमां बूढी औला र चोरी औला गुमाएका वा दुवै हातको हत्केलामुनिका कम्तीमा बूढी औला र चोरी औला भएका व्यक्तिहरु,
३. ठूलो अक्षर पढ्नसक्ने न्यून दृष्टियुक्त व्यक्तिहरु,
४. दुवै गोडाको सबै औलाका भागहरु नभएका,
५. श्रवणयन्त्र लगाई ठूलो आवाज सुन्ने तर बोली स्पष्ट भएका सुस्त श्रवण व्यक्तिहरु,

परिच्छेद ३

परिचय पत्र ढाँचा र समन्वय समिति

५. अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरुको परिचय-पत्रको ढाँचा देहाय बमोजिम हुनेछ ।
६. समन्वय समिति सम्बन्धी व्यवस्था देहाय बमोजिम हुनेछ ।
- (१) अपाङ्गता भएका व्यक्तिको अधिकार सम्बन्ध ऐन, २०७४ को दफा ४२ अनुसार अपाङ्गता परिचय पत्र वितरण गर्ने समेत कार्यका लागि यस गाउँपालिकामा देहाय बमोजिमको स्थानीय समन्वय समिति रहनेछ :-

(क) गाउँपालिका उपाध्यक्ष

संयोजक

(ख) गाउँपालिकाको महिला सदस्य मध्येबाट गाउँपालिकाले तोकेको महिला सदस्य

सदस्य

(ग) गाउँपालिका भित्रका माध्यमिक विद्यालयका प्रधानाध्यापक वा श्रोत व्यक्ति मध्येबाट गाउँ पालिकाको अध्यक्षले तोकेको व्यक्ति

सदस्य

(घ) गाउँ कार्यपालिकाको अध्यक्षले तोकेको स्थानीय स्वास्थ्य चौकी वा अस्पतालको चिकित्सक

सदस्य

(ङ) स्थानीय प्रहरी कार्यालयको प्रमुख

सदस्य

(च) अपाङ्गता भएका व्यक्तिको हक, हित र संरक्षणको क्षेत्रमा स्थानीय

~~अपाङ्गता व्यक्तिको हक, हित र संरक्षणको क्षेत्रमा स्थानीय~~

स्तरमा कार्यरत संघ संस्थाहरु मध्येबाट गाउँ पालिकाको अध्यक्षले
मनोनित गरेको संस्थाको प्रतिनिधि

सदस्य

(ठ) गाउँपालिका भित्रका अपाङ्गता भएका
व्यक्तिहरु मध्येबाट समन्वय समितिले मनोनयन गरेको एक जना महिला
सदस्य सहित तीन जना

सदस्य

(ज) नेपाल सरकार र प्रदेश सरकारका स्थानीय स्तरमा रहेका
स्मृतिविषय हेर्ने कार्यालयको कार्यालय प्रमुख

सदस्य

(झ) गाउँ पालिकाको उपाध्यक्षले
तोकेको गाउँ पालिकाको कर्मचारी

सदस्य

(२) स्थानीय समन्वय समितिले अपाङ्गता परिचय पत्र वितरणका लागि सिफारिस गर्ने कामका साथै
ऐनको दफा ४३ को (च) बमोजिम परिचय-पत्र सम्बन्धी कानुनी, संरचनागत तथा अन्य सुधार,
वर्तुपर्ने विषयमा प्रदेशको सामाजिक विकास मन्त्रालय; महिला, बालबालिका तथा ज्येष्ठ नागरिक
मन्त्रालय लगायत सम्बन्धित निकायमा लेखि पठाउनु पर्दछ ।

परिच्छेद-४

परिचय पत्र वितरण

७. परिचय-पत्र वितरण प्रक्रिया देहाय बमोजिम हुनेछ :

(क) अपाङ्गता भएका व्यक्तिको स्थायी ठेगाना भएको स्थानीय तहको वडा कार्यालयमा अपाङ्गता
भएका व्यक्ति स्वयं निजका अभिभावक वा संरक्षकले अनुसूची १ बमोजिमको ढाँचामा परिचय-
पत्र प्राप्तिका लागि सबै पुष्ट्याई गर्ने कागजातहरु २ प्रति समावेश गरी निवेदन दिनुपर्नेछ ।

(ख) दूरखास्तमा आफ्नो नाम, स्थायी ठेगाना, उमेर, अपाङ्गता खुलेको लिखित प्रमाणित
प्रतिलिपि, पासपोर्ट साइजको (सम्भव भएसम्म अपाङ्गता देखिने गरी खिचिएको) फोटो,
आसकतताको गाउँभीर्यता अवस्था र शरीरका अंगहरूले गर्ने काममा आएको समस्या वा दैनिक
क्रियाकलापमा हुने सिमितताहरूको विवरण सलग्न हुनुपर्नेछ । यस प्रयोजनको लागि जन्मदर्ता
प्रमाण-पत्र वा नागरिकताको प्रमाण-पत्र वा जग्गा धनी प्रमाण पुर्जा वा शैक्षिक योग्यताको
प्रमाण-पत्र वा भतदाता परिचय पत्र वा अपाङ्गताको आधारमा कुनै जागिर गरिरहेको भए
नियुक्ति घब्र वा त्यो संस्थाले दिएको प्रमाण वा जि.प्र.का.मा दर्ता भएका अपाङ्गता सम्बन्धी
कार्य गर्ने संघसंस्थाले गरेको सिफारिस मध्ये कुनै एक वा यस्तै बिश्वस्त हुन सक्ने आधार दिने
अन्य प्रमाणित लिखितलाई आधार मानिनेछ ।

(ग) रित पुगी आएको निवेदनमा वडा कार्यालयले निवेदन प्राप्त भएको मितिले बढीमा ३ दिनभित्र
निवेदकले पेश गरेका कागजातहरूको एक प्रति कार्यालयमा राखि वडा कार्यालयको सिफारिस
लहित एक प्रति गाउँपालिका मा पठाउनु पर्दछ ।

[Handwritten signatures and initials]

- (द) सम्बन्धित व्यक्तिले पेश गरेको निवेदन उपर कुनै कागजात वा प्रमाण नपुगी परिचयपत्रका लागि सिफारिस गर्न उपयुक्त नदेखिएमा सो व्यहोरा निवेदकलाई ३ दिन भित्रमा जानकारी दिनु पर्दछ ।
- (इ.) वडा कार्यालयले सिफारिस गर्न नसकिने भनी दिएको जानकारी निवेदकलाई चित्त नबुझे जूचना पाएको १५ दिन भित्रमा सम्बन्धित स्थानीय तह समक्ष निवेदन दिन सक्नेछ ।
- (ख) यसरी प्राप्त भएको निवेदन समेत समावेश राखि स्थानीय समन्वय समितिको बैठकमा पेश गर्नु पर्दछ । निवेदकले पेश गरेका कागजात र अन्य सम्भाव्य तथ्य प्रमाणका आधारमा निजले परिचय पत्र पाउने देखियो भनि स्थानीय समन्वय समितिले शिफारिस गरेमा निजलाई परिचय पत्र वितरण गरी त्यसको जानकारी निवेदक तथा वडा कार्यालयलाई समेत दिनु पर्दछ ।
- (छ) परिचयपत्रका लागि सिफारिस गर्न कुनै कठिनाई परेमा वडा कार्यालयले चिकित्सक/विशेषज्ञ वा अपाङ्गता भएका व्यक्तिका संस्थाका प्रतिनिधिसँग राय परामर्श लिन सक्नेछ ।
- (ज) सामान्यतया अपाङ्गता भएका व्यक्ति स्वयंले आफ्नो परिचयपत्र बुझिलिनु पर्दछ । अति अशक्त वा पूर्ण अशक्त अपाङ्गता भएको कारणले परिचय पत्र बुझिलिन आउन नसक्ने भएमा वडा कार्यालयको सिफारिसमा परिवारको सदस्य, सरक्षक वा निजको बसोबास गर्ने स्थानीय निकायका पदाधिकारीले निजलाई बुझाउने गरी बुझिलिन सक्नेछन् ।
- (झ) परिचय-पत्र पापूत व्यक्तिहरूको वर्गीकृत लगत स्थानीय तहले कम्प्युटराइज गरी आफ्नो कार्यालयमा राखी चौमासिक रूपमा प्रदेश र संघको सम्बन्धित मन्त्रालयमा जानकारी गराउनु चाहेछ ।
- (ञ) समन्वय समितिले परिचयपत्र दिन भनी ठहर गरेका व्यक्तिलाई स्थानीय तहको कार्यालयले अनुसूची २ बमोजिमको परिचय-पत्र (अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरूलाई) निःशुल्क उपलब्ध गराउनु पर्नेछ ।
- (ञ) परिचयपत्रका गाउँपालिकाको प्रमुख प्रशासकिय अधिकृतको हस्ताक्षर हुनेछ । प्रचलित कानूनको अधिनाम रही अन्य अधिकृत कर्मचारीलाई समेत अधिकार प्रत्यायोजन गर्न सक्नेछ ।
- (ञ) प्रत्यक्ष रूपमा देखिने वा अवलोकन गर्न सकिने शारीरिक, मानसिक वा इन्द्रिय सम्बन्धी क्षमतिको हकमा परिचय-पत्र प्रदान गर्ने अधिकारीले अवलोकन गरी तत्काल उपयुक्त परिचय-पत्र उपलब्ध गराउनु पर्नेछ ।
- (ञ) प्रत्यक्ष रूपमा नदेखिने वा अवलोकन गर्न नसकिने शारीरिक, मानसिक वा इन्द्रिय सम्बन्धी क्षमति भएका वा प्रष्ट रूपमा छुट्याउन समस्या भएका अपाङ्गता भएका व्यक्तिका हकमा गर्ने असमर्थ व्यक्तिहरूका लागि निजको स्थायी बसोबास भएको स्थानको सम्बन्धित स्थानीय

अन्य स्थानीय तहबाट परिचयपत्र वितरण गर्ने ।

स्थानीय ठेगानामा बसोबास नभएका र विभिन्न अवरोध तथा शारीरिक वा मानसिक अवस्थाको गम्भीरताको कारण आफ्नो स्थाई बसोबास भएको जिल्लामा गई अपाङ्गता परिचय पत्र प्राप्त गर्ने असमर्थ व्यक्तिहरूका लागि निजको स्थायी बसोबास भएको स्थानको सम्बन्धित स्थानीय

[Handwritten signatures]

३ तहबाट परिचय पत्र नलिएको सुनिश्चत भएमा दफा ५ को प्रक्रिया पुरा गरी परिचय पत्र प्रदान गरेर
सम्बन्धित स्थानीय तहलाई जानकारी गराउन सकिनेछ ।

४. प्रतिलिपि सम्बन्धी व्यवस्था:

- (१) परिचय-पत्र हराइ, नासिङ् वा बिग्रिई परिचय-पत्रको प्रतिलिपि लिनु पर्ने भएमा आफ्नो स्थायी
ठेगाना भएको स्थानीय तहको वडा कार्यालयमा यथार्थ विवरण र कारण खुलाई सिफारिसका
लागि निवेदन दिनु पर्दछ ।
- (२) वडा कार्यालयले सबै व्यहोरा बुझि निवेदकको माग मनासिब देखिएमा परिचय-पत्रको प्रतिलिपि
उपलब्ध गराउन प्राप्त निवेदन तथा अन्य कागजातको प्रतिलिपि वडा कार्यालयमा राखी
निवेदकले पेश गरेको सक्कल कागजात सहित सिफारिस गरी गाउपालिकां स्थानीय तहमा
पठाउनु पर्दछ ।
- (३) स्थानीय तहले सिफारिस सहित प्राप्त भएको निवेदन अपाइगताको प्रकृती अनुसार सोझौ वा
स्थानीय सम्बन्ध समितिमा पेश गरी समितिको निर्णय अनुसार अपाइगता परिचय-पत्रको
प्रतिलिपि निःशुल्क उपलब्ध गराउनु पर्नेछ ।
- (४) प्रतिलिपिका लागि प्राप्त भएको निवेदनका बिषयमा सो परिचय पत्र बाहक व्यक्तिले पहिले
प्राप्त गरेको परिचय पत्रमा हेरफेर गर्नुपर्ने देखिएमा स्थानीय सिफारिस समितिमा पेश गरी सो
समितिबाट प्राप्त निर्देशन अनुसार गर्नु पर्दछ ।

५० यस कार्यविधिको प्रतिकुल कार्य भएमा प्रचलित कानूनमा व्यवस्था भए बमोजिम सजाय हुनेछ ।

५. अभिलेख सम्बन्धी व्यवस्था:

- (१) सम्बन्धित वडा कार्यालयले आफ्नो क्षेत्रमा भएका कुल अपाइगता भएका व्यक्तिहरु तथा
अपाइगता भएका व्यक्तिहरु मध्ये परिचयपत्र पाएका व्यक्तिहरुको अपाइगताको प्रकृति र
गाम्भीर्यता लगायत अन्य आवश्यक विवरण खुल्नेगरी नियमित रूपमा अध्यावधिक गरी
त्यसको चौमासिक विवरण तयार गरी नियमित रूपमा आफ्नो गाउपालिका तथा जिल्ला
सम्बन्ध समितिलाई समेत पठाउनु पर्दछ ।
- (२) स्थानीय तहले परिचय पत्र वितरण गरे पछि यसको जानकारी परिचय पत्र प्राप्त गर्ने व्यक्तिको
स्थायी ठेगाना भएको वडा कार्यालयलाई दिनु पर्दछ ।
- (३) गाउपालिका तथा नगरपालिकाले आफ्नो क्षेत्रभित्र रहेका कुल अपाइगता भएका व्यक्तिहरु तथा
अपाइगता परिचय पत्र पाएका व्यक्तिहरुको अभिलेख राखी त्यसको चौमासिक प्रतिवेदन
प्रदेशको सामाजिक विकास मन्त्रालय, महिला, बालबालिका तथा ज्येष्ठ नागरिक मन्त्रालय र
संघीय मामिला तथा सामान्य प्रशासन मन्त्रालयमा पठाउनु पर्नेछ ।

[Handwritten signatures and initials]

१२ विविध :

स्थानीय तहले आमाफनो क्षेत्राधिकार अभिनव रहेका बिकट तथा दुरगम गाउँहरुमा रहेका अपाङ्गनता क्षेत्रका व्यक्तिहरुका लागि अपाङ्गता परिचय-पत्र लगायतका सेवा सरल तरिकाले उपलब्ध नराउन कम्तिमा बर्षो एक पटक ती ठाउँहरुमा परिचय पत्र वितरण सम्बन्धि घुम्ति शिविर सञ्चालन गर्नु पर्दछ ।

यो कार्यविधि लागू हुनु अगाडि प्राप्त गरेको अपाङ्गता परिचयपत्र सम्बन्धित गाउँपालिका र नगरपालिका बुझाई यो कार्यविधि जारी भएको मितिले १ बर्षभित्रमा यस कार्यविधि बमोजिमको परिचयपत्र लिनुपर्नेछ । यस अघि जारी भएका परिचय पत्र एक वर्षपछि स्वतः मान्य हुनै छैन ।

यस कार्यविधि भएको प्रादर्थान अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरुको अधिकार सम्बन्धि ऐन र अन्य अधिकारको अनुसार अपाङ्गता अमान्य हुनेछ ।

अपाङ्गन परिचय-पत्र वितरण सम्बन्धिमा यस कार्यविधिमा उल्लेख नभएको विषयमा अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरुको अधिकार सम्बन्धि ऐन र अन्य प्रचलित कानून बमोजिम हुनेछ ।

अपाङ्गन परिचय-पत्र वितरण निर्देशिका, २०६५ बमोजिम भए गरेका काम कारवाही यसै कार्यविधि बमोजिम भए गरेको मानिनेछ ।

अपाङ्गन परिचय-पत्र वितरण निर्देशिका, २०६५ खारेज गरिएको छ ।

अनुसूची १

अपाङ्गता भएका व्यक्तिको परिचयपत्र पाउनको लागि दिने निवेदनको ढाँचा

फोटो

श्री कार्यालय प्रमुखज्यू
मार्फत

गाउँ/नगरपालिका

मिति :

विषय : अपाङ्गता भएका व्यक्तिको परिचयपत्र पाउँ ।

महेश्वर,

म अपाङ्गता भएका व्यक्तिको परिचयपत्र पाउन योग्य भएकोले निम्न लिखित विवरण
साझि परिचयपत्र पाउन यो निवेदनं पेश गरेको छु । मैले पेस गरेको विवरण ठीक सौँचों छु, जुड्हा
ठहरेमा प्रचलित कानूनबम्बोजिमको सजाय भोग्न मञ्जुर छु ।

- १ नाम थर ..... उमेर ..... लिङ्ग .....
- २ प्रदेश :
- ३ ठेगाना :
- (क) स्थायी ठेगाना : ..... पालिका, वडा नं ..... टोल .....
- (ख) अस्थायी ठेगाना : ..... पालिका, वडा नं ..... टोल .....
- (ग) सम्पर्क टेलिफोन वा मोबाइल नं. ....
- ४ सरकारको नाम थर ..... निवेदकको नाता .....
- ५ सरकारको टेलिफोन वा मोबाइल नं. ....
- ६ नेपाल सरकारको परिभाषा र वर्गीकरण अनुसार अपाङ्गताको प्रकार .....
- ७ नेपाल सरकारको परिभाषा र वर्गीकरण अनुसार अशक्तताको आधारमा
अपाङ्गताको प्रकार .....
- ८ शरीरको अंग, संरचना, प्रणालीमा आएको क्षतिको विवरण

क्षति भएपछी दैनिक क्रियाकलापमा आएको अवरोध वा सिमितताको विवरण

अपाङ्गताको कारण उपयुक्त स्थानमा चिनो लगाउनुहोस् ।

क) रोगको दीर्घ असर ख) दुर्घटना ग) जन्मजात

[Handwritten signatures and marks]

- घ) सशस्त्र द्वन्द्व
सहायक सामग्री प्रयोग गर्नु पर्ने आवश्यकता भएको वा नभएको : उपयुक्त स्थानमा चिनो
लगाउनुहोस् । क) भएको आवश्यकता भएको भए कस्तो प्रकारको सहायक सामग्रीको प्रयोग गर्नुपर्ने हुन्छ
- च) अन्य .....
सहायक सामग्री प्रयोग गर्ने गरेको/नगरेको (उपयुक्त स्थानमा चिनो लगाउनुहोस्
क) गर्ने गरेको ख) गर्ने नगरेको
- सहायक सामग्री प्रयोग गर्ने गरेको भए सामग्रीको नाम : .....
अन्य व्यक्तिको सहयोग विना आफ्ना कस्ता दैनिक कार्य गर्न सक्नुहुन्छ
क) ..... ख) ..... ग) .....
घ) ..... ड) ..... च) .....
अन्य व्यक्तिको सहयोग लिनुहुन्छ अने कुन कुन कामको लागि लिनु हुन्छ
क) ..... ख) ..... ग) .....
घ) ..... ड) ..... च) .....
पछिल्लो शैक्षिक योग्यता प्राथमिक तह घ) निम्न माध्यमिक तह
ड) माध्यमिक तह च) उच्च माध्यमिक तह छ) स्नातक तह
ज) स्नातकोत्तर तह झ) विद्यावारिधी तह
कुनै लालिम प्राप्त गर्नुभएको भए मुख्य तालिमहरूको नाम लेखनुहोस्

हालको पेशा :

- क) अध्ययन ख) कृषि व्यवसाय ग) स्वरोजगार घ) अध्ययन
ड) सरकारी सेवा च) निजी क्षेत्रमा सेवा ज) केही नगरेको झ) अन्य

निवेदक

नाम, थर .....

हस्ताक्षर .....

मिति .....

अनुसूची २

अपाइंगता भएका व्यक्तिको परिचयपत्रको ढाँचा

नेपाल सरकार

जनाना छाप

परिचयपत्र नम्बर:

परिचयपत्रको प्रकार:

फोटो

अपाइंगता परिचय-पत्र

१) नाम, थर:

२) उन्नाना: प्रदेश ..... जिल्ला ..... स्थानीय तह .....

३) उन्नमिति:

४) नागरीकता नम्बर:

५) निवास: ..... ६) रक्त समुह: .....

७) अपाइंगताको किसिम: प्रकृतिको आधारमा ..... गम्भीरता .....

८) छाडुआमा वा सरक्षकको नाम, थर .....

९) परिचयपत्र वाहकको दस्तखत:

१०) परिचय पत्र प्रमाणित गर्ने .....

नाम, थर .....

हस्ताक्षर .....

पद .....

मिति .....

"यस परिचयपत्र कसैले पाएमा नजिकको प्रहरी कार्यालय वा स्थानीय निकायमा वुङ्गाइदिनुहोला"

Annex 2
Disability Identity Card Format

The Government of Nepal

Stamp .....

ID Card Number:

ID Card Type :

Disability Identity Card

Photographs

1) Full Name of Person

2) Address: Province ..... District ..... Local Level .....

3) Date of Birth

4) Citizenship Number: .....

5) Sex: ..... 6) Blood Group.....

7) Types of Disability : On the basis of nature ..... On the basis of
Severity .....

8) Father Name/Mother Name or Guardain .....

9) Signature of ID card Holders.....

10) Approved by .....

Name .....

Signature .....

Designation

Date

"If somebody finds this ID card, please deposit this in the nearby police station or
municipality office"

[Handwritten signatures and marks over the bottom right corner]

अनुसूची ३

अपाङ्गता भएका व्यक्तिको कार्यालयमा राखिने अभिलेखको ढाँचा

क्रम संख्या:

अपाङ्गता परिचयपत्र नम्बर: परिचयपत्रको प्रकार .....

१) नाम, थर: .

२) ठेगाना (स्थायी) प्रदेश: जिल्ला : स्थानीय तह: वडा:

३) ठेगाना (अस्थाई) प्रदेश: जिल्ला : स्थानीय तह: वडा:

४) जन्म मिति: ४) नागरीकता नम्बर: ५) लिङ्गः

६) रक्त समुह: ७) विवाहित/अविवाहित:

८) बाबु/आमा वा सरक्षकको नाम, थर:

९) ठेगाना: प्रदेश जिल्ला स्थानीय तह वडा :

१०) अपाङ्गता भएको व्यक्तिसँगको नाता:

११) चहिल्लो शैक्षिक योग्यता:

१२) अध्ययनरत विद्यालय वा कलेज अध्ययन नगरेको पढाइ सकेको

१३) पेशा:

१४) अपाङ्गताको किसिम:

क) अपाङ्गताको प्रकृतिको आधारमा .....

ख) अपाङ्गताको गम्भीरताको आधारमा .....

१५) कस्ता दैनिक क्रियाकलापहरु गर्न सकिन्छ ?

१६) कस्ता दैनिक क्रियाकलापहरु गर्न सकिन्दैन ?

१७) सहायक सामग्री आवश्यक पर्ने नपर्ने

आवश्यक पर्ने भए के .....

१८) हाल सहायक सामग्री पाएको नपाएको

१९) चरिचय-पत्र वाहकले प्राप्त गरेका अन्य सेवा, सुविधा

२०) परिचयपत्र बाहकलाई आवश्यक परेका अन्य सेवा सुविधाहरु

(Handwritten signatures and marks)

२१) सेवा, सुविधा प्रदान गर्ने निकाय:

२२) अन्य .....

प्रमाणित गर्ने अधिकारीको:

दस्तखतः

नाम, थरः

पदः

कार्यालयः

मिति :

